Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005140

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-09-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ № 167-к від 30.09.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марко Олексій Володимирович
2. Oleksii V. Marko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 052

Назва наукової спеціальності: Політологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Політологія

Дата захисту: 04-09-2026

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15901

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 11.15.31, 04

Тема дисертації:

1. Цифовізація як форма взаємодії суспільства і держави

2. Digitalisation as a form of interaction between society and the state

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена комплексному вивченню цифровізації як форми взаємодії суспільства і держави. У роботі обґрунтовано актуальність теми з огляду на дедалі ширше впровадження цифрових інструментів у різні сфери суспільного життя, необхідність посилення демократичних інституцій та посилення обороноздатності держави в умовах повномасштабної російсько- української війни. Основні результати, що характеризують елементи наукової новизни, полягають у тому, що уперше проведено комплексне дослідження цифровізації як форми взаємодії суспільства і держави. Цифровізацію визначено як ефективну сучасну динамічну форму взаємодії політичних суб'єктів – суспільства і держави для досягнення цілей і утвердження цінностей демократії та прав людини. Вона проявляється у впровадженні сучасних комунікаційних технологій для обміну, збору та аналізу інформації, уможливлює інтегральну взаємодію між громадянами та органами публічної влади, дієву політичну участь, прозорість діяльності суб'єктів і

доступність до послуг і сервісів. Порівняно з іншими формами взаємодії цифровізація дає значно швидший відчутний результат у суспільних перетвореннях, зокрема в утвердженні демократичних засад суспільного розвитку. Концептуалізовано вплив цифровізації на взаємодію суспільства і держави через поняття технологічного детермінізму і логіку еволюції демократії, аналіз видів технологічно залежних демократій – деліберативної та плинної, концепцію п'ятої влади. Доведено, що поява перших двох зумовлена удосконаленням інструментів взаємодії завдяки цифровізації, а остання – є результатом зростання ролі сучасних медіа (насамперед соціальних мереж, відеоплатформ) та їх можливостей для формування громадської думки. Запропоновано авторську періодизацію етапів цифровізації в Україні, зокрема виділено доінтернетівський, інтернетівський та інституціалізаційний періоди, яка об'єднує світову еволюцію інформаційно-комунікаційних технологій та процес інституціоналізації цієї сфери суспільних відносин державою. Доінтернетівський період (1992-1999) розпочався із прийняттям Закону України «Про інформацію», що фактично визнав важливість інформації у суспільних процесах. Період Інтернету (2000-2018) відраховується від Указу Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні». На цьому етапі були закладені основи для функціонування електронного уряду та електронної демократії, впроваджено механізми поліпшення поінформованості громадян щодо державної політики та діяльності органів місцевого самоврядування, посилення зворотного зв'язку між владою та суспільством. У 2003-2007 роках сформувалися правові засади електронного уряду та електронного документообігу. У цей період було законодавчо врегульовано захист персональних даних (2010); запроваджено електронні петиції (2015); посилено боротьбу з корупцією через впровадження вітчизняної електронної програми тендерних закупівель ProZorro (2016); прийнято Стратегію кібербезпеки України (2016). Інституціоналізація цифровізації почалася із створення в 2019 році Міністерства цифрової трансформації України, яке забезпечує формування та реалізацію державної політики щодо: цифровізації, цифрової економіки, робототехніки та роботизації, е-урядування та е-демократії, розвитку інформаційного суспільства, впровадження електронного документообігу, розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян тощо. Протягом останніх п'яти років було прийнято низку важливих нормативно- правових актів щодо розвитку цифрових компетентностей, створення безбар'єрного простору в Україні, інформатизації, запровадження публічних консультацій, у тому числі в електронній формі тощо. Значний імпульс інформаційно-технологічному розвитку держави, особливо у сфері штучного інтелекту, дало повномасштабне вторгнення російських військ 24 лютого 2022 року, що сприяло значним інвестиціям у розвиток вітчизняного воєнно- промислового комплексу. Обґрунтовано, що цифровізація взаємовідносин між суспільством і державою є результатом технологічного детермінізму та логіки еволюції демократії. Технологічні інновації сприяли зменшенню відстаней, насамперед у просторовому вимірі, та посиленню контролю над громадянами. Своєю чергою, демократизація, яка активізувалася наприкінці XVIII ст., передбачає розширення кола акторів, залучених до процесів прийняття рішень на всіх рівнях державного управління, що супроводжується активним обміном інформацією. Попри кризу, в якій опинилися демократичні режими на початку XXI ст., цифровізація сприяє появі цифрової демократії, позбавленої низки недоліків традиційних форм і з перспективами ефективнішої взаємодії між суспільством і державою. Пропонована нею децентралізована і безпосередня система взаємодії може радикально трансформувати національну та глобальну політику.

2. This thesis is devoted to a comprehensive study of digitalisation as a form of interaction between society and the state. The work justifies the relevance of the topic in light of the increasingly widespread adoption of digital tools across various spheres of public life, the need to strengthen democratic institutions, and the need to bolster the state's defence capabilities in the context of the full-scale Russian-Ukrainian war. The main findings, which characterise the elements of scientific novelty, lie in the fact that this is the first comprehensive study of digitalisation as a form of interaction between society and the state. Digitalisation is defined as an effective, modern and dynamic form of interaction between political actors – society and the state – aimed at achieving goals and upholding the values of democracy and human rights. It manifests itself in the implementation of modern communication technologies for the exchange, collection and analysis of information, enabling integrated

interaction between citizens and public authorities, effective political participation, transparency of actors' activities and accessibility to services. Compared to other forms of interaction, digitalisation yields significantly faster, tangible results in social transformation, particularly in the establishment of democratic foundations for social development. The impact of digitalisation on the interaction between society and the state has been conceptualised through the concepts of technological determinism and the logic of the evolution of democracy, an analysis of the types of technology-dependent democracies – deliberative and fluid – and the concept of the fifth estate. It has been demonstrated that the emergence of the first two is driven by the improvement of interaction tools through digitalisation, whilst the latter is the result of the growing role of modern media (primarily social networks and video platforms) and their capacity to shape public opinion. The author proposes a periodisation of the stages of digitalisation in Ukraine, specifically identifying the pre-Internet, Internet and institutionalisation periods, which brings together the global evolution of information and communication technologies and the process of the state's institutionalisation of this sphere of social relations. The pre-Internet period (1992–1999) began with the adoption of the Law of Ukraine 'On Information', which effectively recognised the importance of information in social processes. The Internet period (2000–2018) is dated from the Decree of the President of Ukraine 'On Measures for the Development of the National Component of the Global Internet Information Network and Ensuring Broad Access to this Network in Ukraine'. At this stage, the foundations were laid for the functioning of e-government and edemocracy, and mechanisms were introduced to improve citizens' awareness of state policy and the activities of local self-government bodies, as well as to strengthen feedback between the authorities and society. Between 2003 and 2007, the legal framework for e-government and electronic document management was established. During this period, the protection of personal data was regulated by law (2010); electronic petitions were introduced (2015); the fight against corruption was strengthened through the introduction of the domestic electronic tender procurement programme ProZorro (2016); and the Cyber Security Strategy of Ukraine was adopted (2016). The institutionalisation of digitalisation began with the establishment in 2019 of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine, which is responsible for formulating and implementing state policy on: digitalisation, the digital economy, robotics and automation, e-governance and e-democracy, the development of the information society, the introduction of electronic document management, the development of digital skills and citizens' digital rights, and so on. Over the past five years, a number of important regulatory acts have been adopted concerning the development of digital competences, the creation of a barrier-free environment in Ukraine, informatisation, the introduction of public consultations, including in electronic form, and so on. The full-scale invasion by Russian troops on 24 February 2022 provided a significant impetus to the country's information and technological development, particularly in the field of artificial intelligence, which led to substantial investment in the development of the domestic defence industry. It has been argued that the digitalisation of relations between society and the state is the result of technological determinism and the logic of the evolution of democracy.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Марко О. Еволюція демократії під впливом цифрових технологій. Держава і право. 2023. Вип. 94. С. 261-271. DOI: 10.33663/1563-3349- 2023-94-261.

- Марко О. Цифровізація та участь громадян у деліберативних процесах. Політологічний вісник. 2024. Вип. 93. С. 114-123. DOI: 10.17721/2415– 88IX. 2024.93.114-123
- Марко О. Виклики демократії в епоху цифровізації. Політикус. 2025. Вип. 3. С. 84-89. DOI: 10.24195/2414-9616.2025-.13
- Марко О. Зміцнення демократичних інституцій у контексті цифровізації. Держава і право. 2025. Вип. 98. С. 423-434. DOI: 10.33663/1563-3349- 2025-98-423
- Марко О. Шляхи підвищення медіаграмотності громадян. Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри: матер. III міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Одеса, 30 листопада 2023 р.). Одеса, 2023. С. 139-143
- Марко О. Переваги цифровізації у контексті демократичного процесу. Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу: мат. VIII міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 15-16 травня 2024 р.). Полтава, 2024. С. 77-78.
- Марко О. Електронні консультації як інструмент взаємодії між державою і громадянським суспільством. Досвід, воєнні випробування та повоєнний 17 ренесанс конституційно-правового розвитку незалежної України: зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. «28-річчя Конституції України: досвід, воєнні випробування та повоєнний ренесанс» (м. Київ, 26 червня 2024 року) та «Захист незалежності України: правові засади та виклики сьогодення. До 33-ї річниці проголошення незалежності України» (м. Київ, 22 серпня 2024 р). Київ - Харків: Майдан, 2025. С. 384-388.
- Марко О. Стратегія цифровізації ЄС. Україна-2024: глобальні та регіональні виклики: зб. тез міжнар. наук.-практ. онлайн конф. Навчально- наукового інституту права Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, 11 жовтня 2024 р.). Рівне, 2024. С. 149-151
- Марко О. Інструменти деліберативної демократії у контексті цифровізації. Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу: матер. VI всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю (м. Полтава, 11-12 грудня 2024 р.). Полтава: ПІЕП, 2024. С. 81-82.
- Марко О. Концепція «п'ятої влади» у цифрову епоху. Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри: матер. IV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Одеса, 6-7 березня 2025 р.). Одеса, 2025. С. 74-78. https://dspace.onua.edu.ua/items/f1259790-27d9-4b32-9de4- d79821faeb7e
- Марко О. Децентралізація як ключова характеристика цифровізації демократичного врядування. Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу: матер. IX міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 20-21 тзравня 2025 р.) Полтава: Полтавський інститут економіки і права; ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», 2025. С. 145-147.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0120U105262; 0123U104291

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кресіна Ірина Олексіївна

2. Iryna O. Kresina

Кваліфікація: д.політ.н., професор, 23.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0771-9707

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сіленко Алла Олексіївна
2. Alla O. Silenko

Кваліфікація: д. політ. н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9420-0019

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02071079

Місцезнаходження: вул. Преображенська, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хома Наталія Михайлівна
2. Nataliia M. Khoma

Кваліфікація: д. політ. н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2507-5741

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Завгородня Юлія Володимирівна

2. Yuliia V. Zavhorodnia

Кваліфікація: д. політ. н., доц., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3500-8638

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стойко Олена Михайлівна

2. Olena M. Stoiko

Кваліфікація: д. політ. н., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2887-6824

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Батанов Олександр Васильович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Батанов Олександр Васильович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Топонар О.І.
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

